

Vejen frem: En ny dansk udenrigspolitik

Gennem mange år har udenrigstjenesten været et nemt sted at finde besparelser, og dens vigtighed har ikke ligget i toppen på den politiske dagsorden. Mangler Danmark et udenrigspolitisk miljø eller flere institutioner? Og hvad betyder den nuværende situation for dansk udenrigspolitik?

Der er blevet lukket ambassader, residenser er blevet nedgraderet, og i Folketinget har miljøet omkring udenrigspolitikken det med at være ganske lille og relativt statisk. Hvordan bygger man en udenrigspolitik op med begrænsede ressourcer?

Udenrigsminister Jeppe Kofod (S) siger:

”Min doktrin er Danmarks frihed og vores sikkerhed. Det er de to grundlæggende ting. Men mit frihedsbegreb er bredt. Det dækker både, at vi skal have de rette militære alliancer, og så er jeg jo socialdemokrat, så mit frihedsbegreb dækker også friheden til at kunne modvirke de negative ting ved globaliseringen, og tage aktiv del i at ændre verden for eksempel på klimaområdet, så vores børn har frihed og ret til at leve i en verden uden klimaødelæggelse. Og det dækker frihed fra den ulighed, vi vil se i kølvandet af COVID-19.”

Vi skal være en grøn stormagt igen, siger Jeppe Kofod.

”Mit ønske er, at vi er et grønt forbillede for resten af verden.”

Men er der ingen aktivisme?

”Jo, for vi mener, at alle skal have lov til at kræve deres ret i hele verden. Frihed i det politiske, men også sociale og økonomiske, det er det vigtigste styreredskab. Når kvinder ikke kan bestemme over deres egen krop, eller når folk udsættes for racisme eller diskrimination, LBGT+-miljøer for eksempel, så handler vi konsekvent mod diskrimination også. Det er vigtigt for mig.”

Han fortsætter: ”Som udenrigsminister har man det nogle gange som om, at det bedste er det godes værste fjende. Men for mig er det vigtigt, at vi er 100 procent klare på vores værdier og holdninger, og for at nå et mål må vi nogle gange engagere os med lande, der har andre syn på tingene. Vi skal prøve skridt for skridt at tage verden i den rigtige retning. Danmark er et lille land. Men vi kan sagtens gøre en forskel, lidt efter lidt.”

For Michael Aastrup Jensen (V) bør doktrinen være aktivistisk: ”For mig har det været, at vi skal have en aktivistisk udenrigspolitik. Vi skal gøre en forskel. Ikke vente på, at folk gør det for os.”

Alle fire politikere er enige om vigtigheden af Arktis.

”Arktis bliver det største fokusområde i dansk udenrigspolitik. Her er Danmark en stormagt,” siger Martin Lidegaard (R).

”Vi er det eneste land, der både er med i Arktisk Råd, NATO og EU, og vi har et enormt territorium i området, og vi har en vital sikkerhedspolitisk interesse deroppe, der inkluderer prioriteringen af bæredygtighed.”

**Situationen omkring
USA's interesse i Grønland
bekymrer meget.**

Situationen omkring USA's interesse i Grønland bekymrer meget.

”Jeg er bange for, at der er en langsigtet plan fra Trumps side om at trække Grønland ud af Rigsfællesskabets sikre havn. Ikke nødvendigvis ved at købe Grønland, men på andre måder. Og det skal vi tage alvorligt. For hvis sådan en proces først er i gang, så kan Kina eller Rusland meget vel træde til med deres egen proces. Det kunne starte et kapløb, et diplomatisk geopolitisk spil, hvor vi står med 5,8 millioner indbyggere og skal prøve at agere faren i det familieliv. Det kommer til at gå rigtigt galt,” siger Michael Aastrup.

Situationen kræver en aktivistisk udenrigspolitik, mener han.

”Vi skal agere, både så vi kan forholde os til de trusler, der er kommet imod kongeriget, men samtidig balancere, så Arktis kan forblive et lavrisiko-område.”

Samtidig skal vi finde nye allierede, i lyset af at USA og Donald Trump ikke nødvendigvis vil være i vores ringhjørne, mener han. Og her er tvivlen er det værste:

”Der må ikke være tvivl om, at det os, der har den udenrigspolitiske kompetence her. Hvis der kommer tvivl om, hvorvidt det er tilfældet, betyder det tvivl om landets sammenhængskraft. Og jeg er nervøs ved, at stormagterne går ind og interesserer sig for en del af vores kongerige. Vi skal turde at tale meget tydeligere her,” siger Aastrup Jensen.

Udenrigsministeren lover et langt stærkere udenrigspolitisk samarbejde i Nordatlanten:

”Danmark har en kæmpe opgave i et tættere samarbejde med Færøerne og Grønland om udenrigs- og sikkerhedspolitik. Stormagtsrivalisering vil påvirke Arktis. Vi ser, at Rusland har oprustet militært langs den nordøstlige flanke. Gamle baser, der var lukkede efter Den Kolde Krig, er åbnet igen, primært med defensive kapaciteter, men også med offensive. Vi ser klimaforandringer og øgede økonomiske aktiviteter. Så for Danmark gælder det om at få skabt nogle stærke strukturer omkring at håndtere de sikkerhedstrusler. Og det gør vi i tæt samarbejde med Færøerne og Grønland.”

Men samarbejdet skal fornyes.

”Vi skal have institutionaliseret dette her samarbejde bedre, end vi har tidligere, i gensidig respekt og tillid til hinanden. Det er mit ønske at styrke både Rigsfællesskabet og det europæiske spor,” siger Jeppe Kofod.

Balladen om Grønland bør ikke overraske os, siger Martin Lidegaard. ”Der er ikke noget nyt i, at USA gerne vil have Grønland. Der er heller ikke noget mærkeligt i det, de opfatter det som deres militære baghave. Men nu er

Grønland ikke amerikansk, og det har ikke været en særligt fin måde at gå til spørgsmålet.”

Amerikanerne kan dog ifølge Lidegaard indirekte have gjort os en tjeneste:

”De har gjort det, at de har skabt en større forståelse mellem Grønland og Danmark. Rigsfællesskabet – hvis vi forstår at bruge det rigtigt – er en stor styrke. I Udenrigspolitisk Nævn har vi også besluttet os for at have fokus på Arktis i alle de rejser, vi skal på de kommende år. Nævnet vil i det hele taget få et meget større fokus på Arktis.”

Til gengæld er forholdet til USA ikke, hvad det har været, mener Lidegaard:

”Mit håb og min tro er, at vi vil bevare et godt forhold til USA. Forestillingen om, at USA er en supermagt, der ALTID vil hjælpe os, må vi erkende, er en illusion, der er bristet med Trump – og det siger jeg med stor smerte.”

Søren Espersen mener også, at forholdet til USA er forværret.

”Forholdet er forværret af Trumps tilbud om at købe Grønland og af hjælpepakken til Grønland på 83 millioner kroner. Danmark betaler trofast 62 gange så meget, 4,5 milliarder kroner, til grønlænderne år efter år,” påpeger han, og fortsætter: ”Og hvad skal de amerikanske penge bruges til? Minedrift, olieudvinding og at lære grønlænderne engelsk, og lønninger til tolv mand oppe på det grønlandske konsulat.”

Oprust i Nordatlanten

Til gengæld ser Søren Espersen den diplomatiske situation som en naturlig proces, hvor USA måske – henset

til det, som han mener, er dansk eftergiveness i forhold til vores militære forpligtelser – begynder at tænke på, at ’måske skulle vi klare det der med Arktis for dem’.

Derfor må vi opruste i Arktis, mener han.

”Vi er nødt til at være mere på mærkerne,” siger han. ”Ved næste forsvarsforlig skal vi have flere inspektionsskibe, flere fregatter, vi skal beflyve Thule, og vi skal opruste i forhold til droner.”

Vi skal være der, også selvom der ikke er en territoriel trussel deroppe i Arktis.

”Vi skal vise flaget og sige, at dette er vores militære opgave, som har førsteprioritet sammen med Østersøen,” mener Søren Espersen.

Martin Lidegaard er uenig.

”Vores sikkerhedspolitik er meget mere end det militære. Jeg kan konstatere, at der herhjemme er MANGE, der ønsker at bruge to procent af BNP til forsvaret, og det er jo helt galt. For det første er USA’s egne tal for, hvor meget de bruger på militæret, opgjort helt anderledes end vores, det er helt urimeligt. Hvis man opgjorde militæruddgifterne per indbygger, så ville vi jo lige pludseligt være øverst på listen over lande med flest ressourcer anvendt på militæret i Europa.”

Martin Lidegaard opfordrer til, at man ser fremad.

”Ifølge OECD bliver verdensøkonomien fordoblet over de næste 20 år. Det vil forandre alting. Der vil blandt andet være kæmpe teknologispring. Så hvad er målet for dansk udenrigspolitik? Væksten skal være bæredygtig, vi kan ikke kun fokusere på drømmen om

udvikling, den skal være mere lige og mere grøn, og skabes på en måde, der fremmer begge dele. Det skal ske for at skabe noget, der minder om en global nordisk velfærdsstat. Sker det modsatte, altså etableres bæredygtigheden ikke, så har vi et mareridt på jord.”

Men det betyder også, at vi skal agere.

”Vi i Danmark er ledere på den grønne dagsorden. Alle andre lande står og vil lege med os her. Og det vil være ærgerligt, hvis vi ikke får det fulde ud af den mulighed her,” siger Lidegaard.

For Søren Espersen er det afgørende, at vi ikke missionerer.

”Jeg tror, at vi har kørt vores engagement i verden på en forkert måde. Steder, hvor vi har været militært, i Irak og Afghanistan, der følte man sig forpligtet til at indføre demokrati. Og det eneste, der er sket med det, er, at vi er kommet til at brødføde en masse afghanske pampere, for eksempel. Vi skal ikke missionere overfor andre lande.”

Tristesse over Udenrigstjenesten

Den danske udenrigstjeneste er blevet reduceret i størrelse og mandskab over de sidste to årtier. Men er den nuværende størrelse tilstrækkelig til, at Danmark effektivt kan agere i en ny post-epidemisk verdensorden?

”Det korte svar er nej,” siger Martin Lidegaard.

”Man kan roligt sige, at en af de ting, jeg fortryder mest, er at vi også i min tid skar på udenrigstjenesten. Vi har en stor national interesse i en stærk dansk udenrigstjeneste.”

Søren Espersen mangler grandiositet i udenrigstjenesten.

”Vi skal ikke skære yderligere ned i udenrigstjenesten. Og vores niveau skal hæves på de enkelte ambassader. Det skal virke grandios. Det er noget, der betyder noget ude i verden. Man kan ikke bare servere en humpel rugbrød og noget vand.”

Udenrigsministeriet er et nemt sted at spare. Men det gør ondt.

Michael Aastrup Jensen mener også, det var dumt at reducere udenrigstjenesten.

”Under os og under Helle Thorning-Schmidt reducerede vi udenrigstjenesten. Det har vi alle sammen et medansvar for, men man kan bare sige: det er dumt. Ikke mindst i lyset af, hvad vi ser nu. Derfor skal vi have en markant stærkere udenrigstjeneste, vi skal have et markant stærkere militær. Det kræver, at vi har flere muskler på alle områder. Udenrigsministeriet er et nemt sted at spare. Men det gør ondt.”

○○○